
Institucions amb tradició

Noranta anys de l'Observatori de l'Ebre

En publicar-se aquest número, es compleixen els 90 anys de la fundació de l'Observatori de l'Ebre. Situat a Roquetes (Baix Ebre) i fundat per la Companyia de Jesús l'any 1904 s'ha dedicat des dels seus orígens a l'estudi dels fenòmens físics d'interacció que es produeixen en el sistema Sol-Terra (el que en terminologia anglesa coneixem com *Solar-Terrestrial Physics*). Capdavanter en l'estudi d'aquests temes ha fonamentat el seu treball en dos vessants principals. D'una part, l'adquisició de dades i mesura de paràmetres que ens permetin una caracterització dels fenòmens i, de l'altra, la recerca pròpiament dita, centrada en el que anomenarem geofísica externa, i on ha destacat en la caracterització i estudi del camp magnètic extern i les perturbacions que s'hi produeixen a causa de l'activitat solar. Els resultats del treball acumulat durant tots aquests anys resta contingut, molt principalment, en les seves sèries de publicacions pròpies: butlletins, memòries i miscel·lànies.

Dotat d'entitat jurídica pròpia (1912) en forma de patronat, ha mantingut aquesta situació fins al present, establint durant tota la seva història relacions i lligams diversos amb diferents institucions científiques, tant nacionals com internacionals i adaptant-se, com és natural, a les realitats científiques i polítiques canviants. Actualment, i com a principals relacions institucionals, direm que forma part de la Universitat Ramon Llull (URL) en qualitat d'institut universitari i es troba vinculat al CSIC com a centre associat. A nivell internacional, l'Observatori està comissionat per la IAGA (International Association for Geomagnetism and Aeronomy) per mantenir el Servei Internacional de Variacions Magnètiques Ràpides.

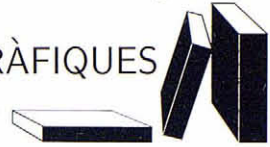
Per relitzar la seva tasca, l'Observatori està estructurat en cinc seccions: magnetisme, ionosfera, sismologia, meteorologia i Sol; es dirigeixen els esforços investigadors actuals a les tres primeres. Disposa també d'una biblioteca realment important, tant a nivell científic com històric, en els camps de la física Sol-Terra i la geofísica. Molt recentment, ha vist com el Consell d'Universitats aprovava la seva proposta de programa de doctorat en Física (especialitat geofísica) dintre de l'oferta docent de la URL, i que s'afegeix, com una opció nova, als programes de tercer cicle oberts als físics que ofereixen les universitats catalanes.

Deixarem per a un futur pròxim una descripció amb detall de la història i l'estructuració del centre i de la investigació que s'hi realitza. Recordem només que 90 anys d'observació i recerca, de física, a un extrem de

Catalunya no és una fita menyspreable. Per molts anys!

Josep Batlló

RESSENYES BIBLIOGRÀFIQUES

Assaig científic

Un nou Gènesi: a l'entorn dels orígens
Alfred Giner-Sorolla; 190 pàg.; Llibres a l'abast, volum 183, Edicions 62 (1983)

El Dr. Alfred Giner-Sorolla és un dels científics del Països Catalans que han arrelat als EUA portant a terme el seu treball de recerca. Els qui el coneixem i seguim les seves lliçons a la Universitat Catalana d'Estiu sabem de la seva inclinació a parlar-nos dels grans temes científics que interessen a aquella societat, extensament difosos en articles i conferències. L'obra que comentem es pot considerar una aportació a la difusió que el Dr. Giner-Sorolla ha fet del gran tema de l'origen de la vida; un tema apassionant de cultura científica escrit i publicat directament en català ja fa deu anys i del qual ens temem que no hagi tingut ni el ressò que es mereix com a aportació a una cultura tan escassa en obres científiques com és la nostra, ni l'alliçonament que de la seva clara exposició es desprèn.

L'assaig està dividit en tres parts. En "El foc dels cels", que n'és la primera, exposa una síntesi de l'evolució històrica de la cosmologia, des del Gènesi bíblic a la concepció actual, desgranant el procés de fallida del concepte "home centre de l'univers", des de la caiguda al Jardí de l'Edèn fins a la paorosa amenaça de la seva autodestrucció nuclear. Aquest capítol, a més, ens resol la tasca, conceptualment tan interessant, de posar en ordre el fil del pensament científic des dels orígens.

La segona part, amb el títol de "L'immens començament", ens parla de les creences i teories de l'origen de la vida a partir del moment zero del gran esclat. Tot exposant-les, ens introdueix a la teoria de l'evolució química, avui científicament acceptada, amb un origen fruit de la interacció de l'espai, la matèria, l'energia i la col·laboració de la immensitat dels temps; un fenomen certament aleatori i espontani en el sentit que deixa entendre una extrapolació als orígens de l'evolucionisme. El capítol s'acaba donant els lligams entre l'origen de la cèl·lula sana i els de la cèl·lula cancerosa. No podia ser altrament donada la dedicació del Dr. Giner-Sorolla a la recerca d'agents potencialment antineoplàstics.